

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการและการบริโภคอาหารของนักเรียนอาช่า รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการและการบริโภคอาหารของนักเรียนอาช่า วิธีดำเนินการศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักเรียนอาช่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านคอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นักเรียนอาช่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ที่สามารถอ่าน เขียน และพูดภาษาไทยได้ จำนวน 69 คน เนื่องจากนักเรียนยังเรียนอยู่ในโรงเรียนนี้ต่อไปการศึกษานี้และทางโรงเรียนสามารถติดตามผลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนเงินที่ได้มา โรงเรียน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัจจุบันอาศัยอยู่กับใคร อาชีพของผู้ปกครอง โรคประจำตัว และผู้รับผิดชอบเรื่องอาหารในครอบครัว

ส่วนที่ 2 การบริโภคอาหาร ได้แก่ แหล่งที่มาของอาหาร มื้ออาหารหลัก ชนิดอาหารที่บริโภค การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และความรู้ในการบริโภคอาหาร

ข้อคำถาม มีลักษณะคำตอบ มีความหมายทั้งทางบวก ทางลบ และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แสดงระดับการปฏิบัติ 4 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	กระทำมากกว่า 3 ครั้ง / สัปดาห์
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	กระทำเป็นส่วนใหญ่ 3 ครั้ง / สัปดาห์
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง	กระทำเป็นส่วนน้อย 1-2 ครั้ง / สัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่เคยกระทำเลย

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ข้อความ		ทางบวก	ทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	ได้คะแนน	3	0
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ได้คะแนน	2	1
ปฏิบัติบางครั้ง	ได้คะแนน	1	2
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ได้คะแนน	0	3

การแปลผลคะแนน จัดระดับการแปลผลคะแนนของแบบสอบถามตามเกณฑ์ เป็น 4 ระดับ คือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับควรปรับปรุง โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังนี้ (อุเทน ปัญญา, 2547)

ระดับดีมาก	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.00
ระดับดี	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49
ระดับพอใช้	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0.50 - 1.49
ระดับควรปรับปรุง	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า	0.50

2. เครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง พร้อมแบบบันทึกน้ำหนักและส่วนสูงเพื่อประเมินภาวะโภชนาการ ด้วยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโตของเด็กอายุ 5-18 ปี ตามเพศชายหญิง โดยใช้ทั้งน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ และน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูงเป็นดัชนีชี้วัดภาวะโภชนาการ (กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2543)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

2.1 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนอาษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียน ดชด.ศรีสมวงศ์ บ้านสามัคคีเก่า ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน

20 คน นำผลการศึกษาที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาค (Cronbach 's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .79

2.2 เครื่องชั่งน้ำหนัก ได้รับการรับรองจากพาณิชย์จังหวัด ในด้านความเที่ยงตรง ตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเครื่องชั่งน้ำหนัก โดยใช้ลูกตุ้มน้ำหนักมาตรฐาน 1 กิโลกรัม และ 5 กิโลกรัม เป็นมาตรฐานในการตั้ง หลังจากชั่งน้ำหนักไปแล้วทุกๆ 20 คน

2.3 เครื่องวัดส่วนสูง ตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงด้วยตลับเมตรซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานจากพาณิชย์จังหวัด

การพิทักษ์สิทธิ์

การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาแนะนำตนเองและชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ในการศึกษา และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงตามความเป็นจริง พร้อมทั้งอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า ในการศึกษาครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้เก็บไว้เป็นความลับและนำเสนอผลของการศึกษาในภาพรวมทั้งจะนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างตกลงให้ความร่วมมือและลงชื่อในเอกสารพิทักษ์แล้ว จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ติดต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. ติดต่อครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาเก็บข้อมูล และนัดหมายวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และขอความร่วมมือครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 จำนวน 2 คน ช่วยเก็บข้อมูล (การตอบแบบสอบถาม ชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงกลุ่มตัวอย่างทุกคน)
4. นำข้อมูลที่ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ
2. การบริโภคอาหาร วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การประเมินภาวะโภชนาการ นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโตของเด็กอายุ 5-18 ปี ตามเพศชายหญิง โดยใช้ทั้งน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ และน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง เป็นดัชนีชี้วัดภาวะโภชนาการ (กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2543) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าร้อยละ
4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการและการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบक्रमเมอรัวี (Cramer 's V) โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (อุเทน ปัญโญ, 2547)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.80 ขึ้นไป	แสดงว่า มีความสัมพันธ์มากที่สุด
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.60 - 0.79	แสดงว่า มีความสัมพันธ์มาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.40 - 0.59	แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.20 - 0.39	แสดงว่า มีความสัมพันธ์น้อย
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.01 - 0.19	แสดงว่า มีความสัมพันธ์น้อยมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.00	แสดงว่า มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด